

**Проект
вноситься народними
депутатами України**

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо збереження лісів

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Лісовому кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 1994, № 17, ст. 99) такі зміни:

1) у статті 1:

частину четверту викласти у такій редакції:

«Лісова ділянка - ділянка лісового фонду України з визначеними межами»;

після частини четвертої доповнити новою частиною такого змісту:

«Стійкі до кліматичних змін ліси – ліси з неінвазійних порід дерев, структура яких обумовлює високу стійкість та здатність справлятися зі загрозою змін клімату, підтримуючи водоохоронні, захисні та інші функції»;

У зв'язку з цим частини п'яту – дев'яту вважати відповідно частинами шостою – десятою.

частину сьому викласти у такій редакції:

«Земельна лісова ділянка - земельна ділянка лісового фонду України з визначеними межами»;

доповнити частинами одинадцятою – дванадцятою такого змісту:

«Самозаліснена ділянка – земельна ділянка будь-якої категорії земель площею більше 0,5 гектарів вкрита лісовою рослинністю і заліснення якої пройшло (відбулося) природним або іншим шляхом.

Ведення лісового господарства – здійснення власниками лісів, постійними лісокористувачами та іншим власниками та користувачами земельних ділянок заходів зі збереження та використання лісів на основі матеріалів лісовпорядкування в межах лісового фонду України з дотриманням вимог та правил, встановлених цим Кодексом, іншими законами та нормативно-правовими актами»;

2) частину першу статті 4 викласти у такій редакції:

«До лісового фонду України належать лісові ділянки, у тому числі захисні насадження лінійного типу площею не менше 0,1 гектара, земельні ділянки з видом угідь «ліси та інші лісовкриті землі» відповідно до класифікації видів земельних угідь та самозаліснені ділянки»;

3) статтю 5 доповнити новою частиною третьою такого змісту:

«Ведення лісового господарства постійними лісокористувачами комунальної форми власності або власниками лісів, сумарна площа лісових ділянок яких складає не більше 100 гектарів, дозволяється на землях усіх категорій крім земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення і здійснюється відповідно до вимог, встановлених цим Кодексом»;

4) частину другу статті 8 викласти у такій редакції:

«Право державної власності на ліси набувається та реалізується державою в особі Кабінету Міністрів України»;

5) у статті 12:

частину другу викласти у такій редакції:

«Громадяни та юридичні особи можуть мати у власності ліси, створені шляхом лісорозведення на набутих у власність у встановленому порядку земельних ділянках, а також самозаліснені ділянки без обмеження їх площі»;

частину третю після слів «на праві власності» доповнити словами «а також самозаліснені ділянки»;

6) частину третю статті 17 викласти у такій редакції:

«Ліси комунальної форми власності надаються в постійне користування на підставі рішення органів місцевого самоврядування, прийнятого в межах їх повноважень, за погодженням з органами виконавчої влади з питань лісового господарства та з питань охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями. Ліси державної форми власності надаються в постійне користування Кабінетом Міністрів України в порядку встановленому законодавством України»;

7) частину першу статті 19 доповнити пунктом 6 такого змісту:

«б) право встановлювати ліміти на використання лісових ресурсів при здійсненні побічних лісокористувань в лісах на землях усіх категорій, крім земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, якщо сумарна площа лісових ділянок таких лісокористувачів складає менше 100 гектарів»;

8) частину першу статті 27 доповнити пунктами 5¹, 5² такого змісту:

«5¹) передає у власність, надає у постійне користування для ведення лісового господарства земельні лісові ділянки, що перебувають у державній власності;

5²) погоджує зміну цільового призначення земельних ділянок лісогосподарського призначення, земельних ділянок будь-якої категорій цільового призначення з видом угідь «ліси та інші лісовкриті землі» відповідно до класифікації видів земельних угідь»;

9) пункт 5 частини першої статті 30 викласти у такій редакції:

«5) погоджують ліміт використання лісових ресурсів при заготівлі другорядних лісових матеріалів та здійсненні побічних лісових користувань (окрім лісів, які перебувають на землях усіх категорій, крім земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, сумарна площа лісових ділянок яких складає менше 100 гектарів)»;

10) у частині першій статті 31:

пункт 4 виключити;

пункт 9 викласти у такій редакції:

«9) встановлюють ліміт використання лісових ресурсів при заготівлі другорядних лісових матеріалів та здійсненні побічних лісових користувань (крім лісів, які перебувають на землях усіх категорій крім земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення сумарна площа лісових ділянок яких складає менше 100 гектарів)»;

11) у статті 46:

у частині першій:

абзац перший викласти у такій редакції:

«Лісовпорядкування у лісах усіх форм власності сумарною площею 100 гектарів і більше для кожного з постійних лісокористувачів і власників лісів передбачає»;

пункт 2 після слів «картографування лісів» доповнити словами « виготовлення планово-картографічних матеріалів»;

у пункті 7 слова «захисту від шкідників і хвороб» виключити;

доповнити частиною другою такого змісту:

«Лісовпорядкування в лісах усіх форм власності сумарною площею менше 100 гектарів для кожного з постійних лісокористувачів і власників лісів передбачає виконання усього комплексу заходів, передбачених у частині першій цієї статті, крім пунктів 10,12 та 14»;

12) статтю 47 викласти у такій редакції:

«Стаття 47. Ведення лісовпорядкування

Лісовпорядкування в лісах усіх форм власності сумарною площею 100 гектарів і більше для кожного з постійних лісокористувачів і власників лісів є обов'язковим на всій території України та проводиться раз на 10 років державними лісовпорядними організаціями за єдиною системою в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Лісовпорядкування в лісах усіх форм власності сумарною площею менше 100 гектарів для кожного з постійних лісокористувачів і власників лісів є обов'язковим на всій території України та проводиться раз на 20 років підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності за єдиною системою в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України»;

13) у статті 57:

частину першу викласти у такій редакції:

«Зміна цільового призначення земельних лісових ділянок з метою їх використання в цілях, не пов'язаних з веденням лісового господарства, провадиться відповідно до Земельного Кодексу України»;

частину другу виключити;

14) статтю 58 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

«Порядок вирубування дерев і чагарників та використання одержаної при цьому деревини у разі зміни цільового призначення земельних лісових ділянок з метою їх використання в цілях, не пов'язаних з веденням лісового господарства та дій, які призводять до виключення лісових ділянок з складу лісового фонду, здійснюється в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України»;

15) частину першу статті 66 викласти у такій редакції:

«Громадяни мають право вільно перебувати в лісах, безоплатно без видачі спеціального дозволу збирати для власного споживання дикорослі трав'яні рослини, квіти, ягоди, горіхи, гриби тощо, крім випадків, передбачених цим Кодексом та іншими законодавчими актами України»;

16) у статті 73:

частину четверту після слів «лісових користувачів» доповнити словами та знаками «(окрім лісів, які перебувають на землях усіх категорій крім земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення і сумарна площа лісових ділянок яких складає менше 100 гектарів)»;

доповнити частиною п'ятою такого змісту:

«Ліміт використання лісових ресурсів при здійсненні побічних лісокористувань в лісах на землях усіх категорій крім земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, сумарна площа лісових ділянок яких складає менше 100 гектарів, встановлюється постійним лісокористувачем чи власником лісів»;

17) статтю 81 викласти в такій редакції:

«Стаття 81. Лісорозведення

Лісорозведення здійснюється шляхом створення лісових культур або шляхом сприяння природному поновленню на придатних для створення лісів землях, не вікритих лісовою рослинністю.

Лісорозведення може здійснюватися на землях усіх категорій»;

18) статтю 82 викласти в такій редакції:

«Стаття 82. Обсяги і способи відновлення лісів і лісорозведення

Обсяги робіт щодо відновлення лісів і лісорозведення визначаються на підставі матеріалів лісовпорядкування або спеціального обстеження, яке здійснює власник лісів чи постійний лісокористувач, з врахуванням необхідності збереження степових екосистем.

Відновлення лісів та лісорозведення проводиться способами, що забезпечують створення стійких до кліматичних змін лісів з урахуванням недопущення інвазій чужорідних видів у природні екосистеми.

Забороняється лісорозведення на степових ділянках».

19) статтю 99 викласти у такій редакції:

«Стаття 99. Економічне стимулювання заходів щодо відтворення лісів

Держава здійснює економічне стимулювання заходів щодо відтворення лісів, зокрема шляхом:

компенсації витрат власникам лісів і лісокористувачам при впровадженні ними заходів щодо відтворення лісів та ведення лісовпорядкування;

викупу земельних ділянок приватної форми власності з метою ведення лісового господарства або створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

застосування прискореної амортизації основних фондів землеохоронного, лісоохоронного та природоохоронного призначення.

Компенсація витрат проводиться за рахунок коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел.

Підставою для розгляду питання про економічне стимулювання заходів щодо відтворення лісів є заява чи клопотання власників лісів і лісокористувачів до органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування за місцезнаходженням лісової ділянки.

Порядок економічного стимулювання впровадження заходів щодо відтворення лісів встановлюється Кабінетом Міністрів України».

20) у розділі VIII Прикінцеві положення:

пункт п'ятий викласти у такій редакції:

«5. До здійснення державної реєстрації права постійного користування державними та комунальними лісгосподарськими підприємствами, установами природно-заповідного фонду, іншими державними та комунальними підприємствами та установами земельними ділянками лісгосподарського призначення, але не пізніше ніж 1 січня 2025 року, це право підтверджується планово-картографічними матеріалами лісовпорядкування»;

доповнити новими пунктами 6, 7 такого змісту:

«6. Всі матеріали лісовпорядкування, поділу лісів на категорії, лімітів на використання природних ресурсів в межах територій природно-заповідного фонду, розрахункові лісосіки, які були чинними на момент вступу в силу цього закону, залишаються чинними до моменту завершення терміну їх дії.

7. У випадку зміни постійного користувача чи власника лісів, ведення лісового господарства може здійснюватися на основі наявних для попереднього постійного лісокористувача чи власника лісів матеріалів лісовпорядкування, матеріалів поділу лісів на категорії, розрахункових лісосік, лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду до моменту завершення терміну їх дії»;

У зв'язку з цим пункти 6 – 8 вважати відповідно пунктами 8 – 10.

2. У Земельному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2002, № 3-4, ст. 27):

1) у статті 20:

у частині другій:

у абзаці четвертому після слів «об'єктах природно-заповідного фонду» доповнити словами «та земельних ділянок, з лісами і іншими лісовкритими площами»;

у абзаці п'ятому після слів «перебувають у власності землекористувача» доповнити словами «та випадків зміни цільового призначення на землі лісгосподарського призначення»;

у частині третій:

після абзацу п'ятого доповнити новим абзацом такого змісту:

«віднесення земельної ділянки до земель лісгосподарського призначення»;

У зв'язку з цим абзац шостий вважати відповідно абзацом сьомим.

Абзац сьомий після слів «лісовими смугами» доповнити словами « зміни виду цільового призначення ділянок для сінокосіння і випасання худоби»;

у абзаці четвертому частини сьомої після слів «складу таких категорій» доповнити словами «зміни цільового призначення земельних ділянок будь-якої категорії земель з лісами та іншими лісовкритими землями»;

абзац перший частини дев'ятої викласти в такій редакції:

«Зміна цільового призначення особливо цінних земель та земельних лісових ділянок з метою їх використання в цілях, не пов'язаних з веденням лісового господарства, допускається виключно у разі:»;

доповнити новою частиною десятою такого змісту:

«10. Зміна цільового призначення земельних лісових ділянок з метою їх використання для розміщення житла, об'єктів соціально-культурного призначення, об'єктів, пов'язаних з видобуванням корисних копалин, нафтових і газових свердловин та виробничих споруд, пов'язаних з їх експлуатацією, провадиться переважно за рахунок площ, не вкритих лісами».

2) частину першу статті 23 викласти в такій редакції:

«1. Землі, придатні для потреб сільського господарства (окрім самозаліснених земель), повинні надаватися насамперед для таких цілей:

ведення сільського господарства;

ведення лісового господарства;

створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду»;

3) статтю 55 доповнити новою частиною третьою такого змісту:

«3. Ведення лісового господарства постійними лісокористувачами комунальної форми власності або власниками лісів, сумарна площа лісових ділянок яких складає не більше 100 гектарів, дозволяється на землях усіх категорій, крім земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, і здійснюється відповідно до вимог, встановлених цим Кодексом»;

4) у статті 56:

частину третю викласти в такій редакції:

«3. Громадяни і юридичні особи в установленому порядку можуть набувати у власність для лісорозведення земельні ділянки»;

доповнити частинами четвертою, п'ятою такого змісту:

«4. Громадяни та юридичні особи можуть мати у власності ліси, створені шляхом лісорозведення на набутих у власність у встановленому законодавством порядку земельних ділянках, та самозаліснені ділянки без обмеження їх площі.

5. Ліси, створені громадянами та юридичними особами на земельних ділянках, що належать їм на правах власності, та самозаліснені ділянки перебувають у приватній власності цих громадян і юридичних осіб»;

5) статтю 57 викласти у такій редакції:

«Стаття 57. Використання земель лісогосподарського призначення

1. Земельні ділянки лісогосподарського призначення державної власності надаються в постійне користування спеціалізованим державним лісогосподарським підприємствам Кабінетом Міністрів України».

2. Земельні ділянки лісогосподарського призначення комунальної власності за рішенням органів місцевого самоврядування, прийнятого в межах їх повноважень за погодженням з органами виконавчої влади з питань лісового господарства та з питань охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, надаються в постійне користування комунальним та державним підприємствам та організаціям».

3. Порядок використання земель лісогосподарського призначення визначається законом».

6) доповнити новою статтею 57¹ такого змісту:

«Стаття 57-1. Самозаліснені землі

Самозаліснена ділянка – земельна ділянка будь-якої категорії земель площею більше 0,5 гектарів, вкрита лісовою рослинністю і заліснення якої пройшло (відбулося) природним або іншим шляхом.

Зміна угідь на угіддя «самозаліснена ділянка» в межах сформованої земельної ділянки приватної форми власності, відомості про яку внесено до Державного земельного кадастру, здійснюється Державним кадастровим реєстратором за заявою власника земельної ділянки без розроблення будь-якої документації .

Зміна угідь на угіддя «самозаліснена ділянка» в межах сформованої земельної ділянки державної або комунальної форми власності, відомості про яку внесено до Державного земельного кадастру, здійснюється Державним кадастровим реєстратором за рішенням органу виконавчої влади чи місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність

відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу без розроблення будь-якої документації.

Підставою для прийняття рішення органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу щодо зміни угідь на угіддя «самозаліснена ділянка», є звернення відповідного територіального органу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового господарства.

Зміна угідь на угіддя «самозаліснена ділянка» земельних ділянок будь-якої форми власності, відомості про які відсутні у Державному земельному кадастрі, здійснюється під час формування земельної ділянки відповідно до вимог цього Кодексу».

7) статтю 172 викласти у такій редакції:

«Стаття 172. Консервація деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель

Консервація деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель здійснюється у порядку, визначеному статтею 51 Закону України «Про охорону земель»;

8) частину першу статті 184 доповнити новим пунктом «ї» такого змісту:

«ї) визначення самозаліснених ділянок»;

9) частину першу статті 208 після слів «з віднесенням їх до» доповнити словами «лісового фонду»;

10) частину другу статті 209 викласти у такій редакції:

«2. Кошти, що надходять у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, використовуються на освоєння земель для сільськогосподарських потреб, лісорозведення, в тому числі на ведення лісовпорядкування, поліпшення відповідних угідь, охорону земель відповідно до розроблених програм та проектів землеустрою, а також на викуп самозаліснених ділянок приватної форми власності з метою ведення лісового господарства, проведення інвентаризації земель, проведення нормативної грошової оцінки землі. Використання цих коштів на інші цілі не допускається».

3. Частину шосту статті 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України, 1991, № 41, ст.546) після слів «природно-заповідного фонду» доповнити словами «лісорозведення на землях державної та комунальної форм власності, ведення лісовпорядкування,

викуп земельних ділянок приватної форми власності з метою ведення лісового господарства або створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду».

4. У Законі України «Про охорону земель» (Відомості Верховної Ради України, 2003, № 39, ст.349):

1) абзац третій частини першої статті 27 після слів «виконуються роботи» доповнити словами «з лісорозведення»;

2) статтю 51 викласти у такій редакції:

«Стаття 51. Консервація земель

1. Консервації підлягають:

рілля, розташована на схилах крутизною більших за 7 градусів незалежно від форм власності;

рілля, що має один з показників, який характеризує ґрунтові властивості і зумовлює необхідність консервації земель за природно-сільськогосподарськими зонами, визначений Порядком консервації земель;

деградовані землі, малопродуктивні землі, що не мають степового, лучного, лісового рослинного покриву та господарське використання яких є екологічно небезпечним та економічно неефективним, а також техногенно забруднені земельні ділянки, на яких неможливо одержати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їх здоров'я.

2. Консервація земель здійснюється шляхом припинення чи обмеження їх господарського використання на визначений термін та залуження, заліснення або ренатуралізації. Передача у власність і користування земель державної та комунальної власності, щодо яких прийнято рішення про їх консервацію, для цілей, не пов'язаних із такою консервацією, забороняється.

3. Консервація земель здійснюється за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування на підставі договорів з власниками земельних ділянок. Підставою для прийняття рішень про консервацію земель є подання органів місцевого самоврядування або органів виконавчої влади, які здійснюють контроль за використанням та охороною земель.

4. Консервація земель приватної форми власності може здійснюватись за бажанням власника незалежно від рівня родючості без рішення органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування.

5. Порядок консервації земель встановлюється законодавством».

5. У Законі України «Про землеустрій» (Відомості Верховної Ради України, 2003, № 36, ст.282):

1) пункт «а» частини другої статті 28 після слів «регулює земельні відносини» доповнити словами «відносини у сфері охорони навколишнього природного середовища, оцінки впливу на довкілля»;

2) частину першу статті 30 після слів «цим Законом» доповнити словами «з урахуванням Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

3) у статті 36:

частину першу після слів «для виявлення» доповнити словами «самозаліснених ділянок»;

пункт «г» частини другої після слів «природних ландшафтів» доповнити словами «передачі в постійне користування державним та комунальним лісгосподарським підприємствам самозаліснених ділянок тощо»;

6. У частині першій статті 7 Закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» (Відомості Верховної Ради України, 2010, № 1, ст.2):

1) абзац дев'ятий викласти в такій редакції:

«створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду»;

2) доповнити новим абзацом такого змісту:

«ведення лісового господарства».

7. Частину четверту статті 21 Закону України «Про Державний земельний кадастр» (Відомості Верховної Ради України, 2012, № 8, ст.61) доповнити абзацом четвертим такого змісту:

«на підставі заяви власника земельної ділянки, або рішення органу виконавчої влади чи місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Земельного кодексу України щодо зміни угідь на угіддя «самозаліснена ділянка».

II. Прикінцеві положення.

1. Цей закон набирає чинності з дня наступного за днем його опублікування.

2. Встановити, що до 1 січня 2025 року :

не допускається надання або передача у приватну власність та будь-яка господарська діяльність, крім ведення лісового господарства на самозаліснених ділянках державної та комунальної форми власності;

не допускається розорювання пасовищ та сіножатей на землях всіх форм власності;

не допускається зміна виду угідь «пасовище», «сіножать», «степ», «чагарникова рослинність природного походження» на «рілля» відповідно до

класифікації земельних угідь на землях сільськогосподарського призначення всіх форм власності.

3. Встановити, що протягом року з терміну набрання чинності цим законом, земельні ділянки, які були передані в комунальну власність відповідно до пункту 58 статті 5 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» з видом угідь відмінним від «рілля» відповідно до класифікації земельних угідь, не можуть передаватися у приватну власність чи оренду, а будь-яка господарська діяльність, що може негативно вплинути на стан їх природних комплексів та об'єктів забороняється.

4. Кабінету Міністрів України:

1) протягом шести місяців з часу вступу в силу цього закону:

провести інвентаризацію самозаліснених ділянок та вжити заходів щодо забезпечення ведення лісового господарства на цих ділянках;

забезпечити формування та внесення до Державного земельного кадастру інформаційного шару про природоохоронні ділянки, призначені для збереження біорізноміття та заповідання, заліснення, ренатуралізації та відновлення торфовищ, водно-болотних, лучних, степових та інших цінних природних екосистем (далі - природоохоронні ділянки) на ділянках, переданих у комунальну власність територіальних громад відповідно до пункту 24 розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України.

2) протягом року з моменту вступу в силу цього закону вжити заходів стосовно природоохоронних ділянок з метою:

створення нових та розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

формування і передачі у користування державним та комунальним підприємствам, установам та організаціям земельних ділянок для збереження та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, ведення лісового та водного господарства;

інвентаризації водно-болотних угідь і торфовищ та визначення напрямів і вимог щодо їх використання;

встановлення, відповідно до вимог земельного законодавства, обмежень у використанні земель, формування і передачі земельних ділянок для використання з дотриманням цих обмежень.

3) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

4) забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Голова Верховної Ради України

Д. Разумков

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: АРАХАМІЯ ДАВИД ГЕОРГІЙОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000005978440060D1E701
Дійсний до: 28.12.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 4д9/1-2021/187868 від 09.06.2021

537696